

ΔΟΚΙΜΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ ΑΒΔΗΡΑ

Η συστηματική ανασκαφική έρευνα 300 περίπου ταφών ενός πρώιμου αρχαϊκού νεκροταφείου στα 'Αβδηρα, που διενεργήθηκε από το 1982 μέχρι το 1987, έριξε νέο φως στην απώτερη ιστορία της αρχαίας πόλης¹. Απέδειξε την επιτυχία της εγκατάστασης ως πρώτων αποίκων στην περιοχή των Κλαζομενίων στα μέσα του 7ου αι. π.Χ. Το γεγονός αυτό αναφέρει ο Ηρόδοτος σαν αποτυχημένη προσπάθεια, θεωρώντας ως πρώτους κατοίκους της περιοχής Μικρασιάτες από την Τέω που ήρθαν στην παραλιακή αυτή θέση της Θράκης ένα αιώνα μετά τους Κλαζομενίους, στα μέσα περίπου του 6ου αι. π.Χ.

Ωστόσο, τα νέα και πολύ σημαντικά αυτά στοιχεία που προέκυψαν από την ανασκαφή του νεκροταφείου, δεν έδωσαν απάντηση σε δύο επίσης σοβαρά ερωτήματα που σχετίζονται με τους πρώτους αυτούς αποίκους: α) σε ποια θέση της τεράστιας έκτασης του αρχαιολογικού χώρου ίδρυσαν τον οικισμό τους οι Κλαζομενίοι και ποια ήταν η μορφή και η έκταση του οικισμού αυτού και β) ποια ήταν η διάρκεια της παραμονής τους· δηλαδή οι Κλαζομενίοι εγκαταστάθηκαν μόνιμα και αυτούς βρήκαν οι Τήιοι στην περιοχή όταν έφθασαν αργότερα, ή έφυγαν —τουλάχιστον ένα μέρος από αυτούς— μετά από παραμονή ορισμένου χρονικού διαστήματος;

Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα τέθηκε ήδη από τη μέχρι τώρα εξέταση του υλικού του νεκροταφείου, του οποίου τα ευρήματα περιορίζονται στο δεύτερο μισό του 7ου αι. κυρίως, και ίσως μερικά μπορούν να χρονολογηθούν στις αρχές του 6ου αι., χωρίς να κατεβαίνουν στο τέλος του πρώτου τετάρτου και στο δεύτερο τέταρτο του αιώνα³.

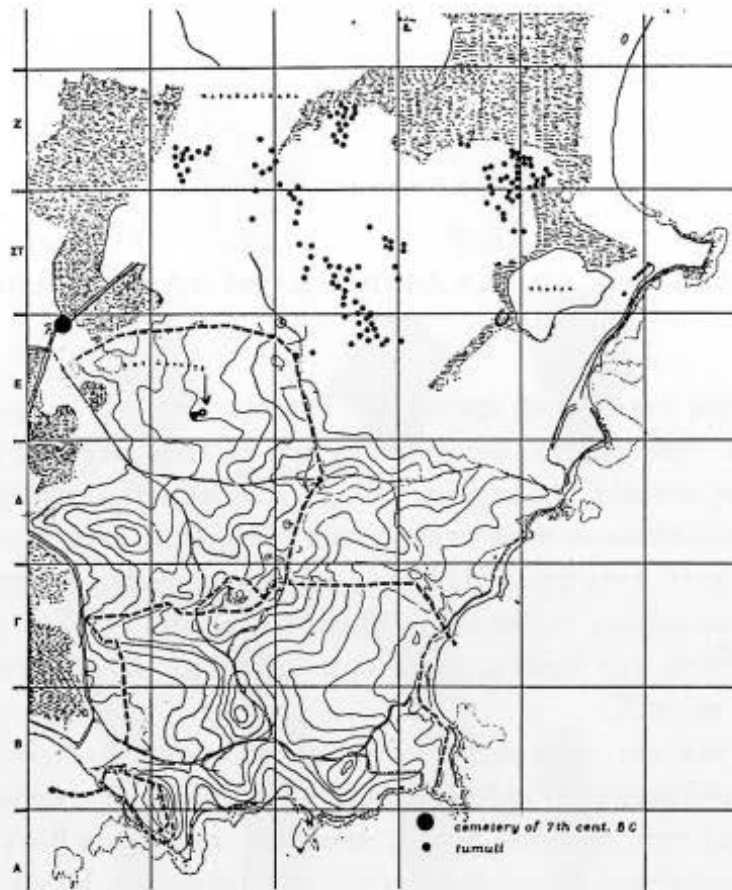
Σχετικά με το πρώτο ερώτημα, το θέμα δηλ. της εντόπισης του οικισμού των Κλαζομενίων, υπήρχαν ήδη επιφανειακές ενδείξεις για την τοποθέτησή του πολύ κοντά στο νεκροταφείο, στην έκταση που ορίζεται από έναν αρχαϊκό περίβολο στα βόρεια του κλασικού περιβόλου (αυτόν που αποκαλούμε βόρειο περίβολο, Σχ. 1)⁴. Η

1. Για την έκθεση της τελευταίας ανασκαφικής περιόδου βλ. Ε. Σκαρλατίδου, *Ανασκαφή στο αρχαϊκό νεκροταφείο Αβδηρών*, Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και Θράκη 1, 1987, 421 κ.ε. και σημ. 7 (στο εξής *ΑΕΜΘ* 1, 1987), όπου και παραπομπή για προηγούμενες εκθέσεις και ανακοινώσεις που αφορούν την ανασκαφή του νεκροταφείου.

2. Ηρόδοτος I, 168.

3. Βλ. Ε. Σκαρλατίδου, ό.π. 424.

4. Βλ. Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη, *Οι ανασκαφικές έρευνες στα αρχαία 'Αβδηρα*, Συμπόσιο «Η ιστορική, αρχαιολογική και λαογραφική έρευνα στη Θράκη», 1985, 46 και σημ. 47, όπου η πιο πρόσφατη αναφορά σχετικά με την εντόπιση του βόρειου περιβόλου.

Σχ. 1. Γενικό τοπογραφικό διάγραμμα της πόλης των αρχαίων Αβδήρων όπου σημειώνονται οι δύο περιβόλοι και η θέση των δοκιμαστικών τομών.

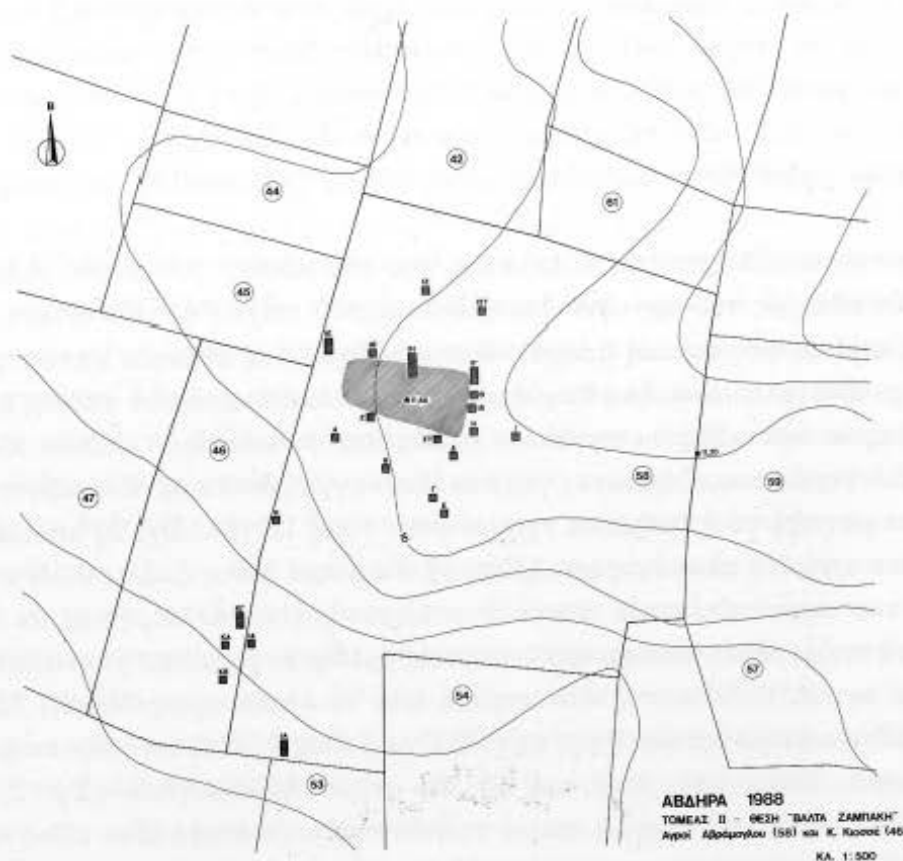
ανεύρεση λιγοστής κεραμικής και μερικών ειδωλίων του 7ου αι. π.Χ. στον τομέα συστηματικής ανασκαφής του βόρειου περιβόλου σε σημείο της ΒΔ γωνίας του, όπου διαπιστώθηκαν οικοδομικές φάσεις του τέλους του 6ου και του 4ου αι. π.Χ.⁵, ενίσχυσε τις αρχικές ενδείξεις για την τοποθέτηση της αρχαιότερης αποικίας στην περιοχή αυτή.

Έτσι, η ανεύρεση στον αγρό κληρονόμων Αβράμογλου της περιοχής «Βάλτα Ζαμπάκη» θραυσμάτων από δύο αγγεία του δεύτερου μισού του 7ου αι. π.Χ. (ενός εγχάρακτου από πιθάρι και ενός γραπτού από το υψηλό, κωνικό πόδι ή το «υπαστατό» ενός κρατήρα (Εικ. 1), στάθηκε η αφορμή για τη διενέργεια δοκιμαστικής, στρωματογραφικής έρευνας κατά το 1988 στον αγρό αυτό και στο διπλανό του ιδιοκτησίας Κ. Κιοσσέ⁶. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι, όπως και σε ολόκληρη την έκταση του βόρειου περιβόλου της αρχαίας πόλης, έτσι και στους αγρούς αυτούς υπάρχει διάσπαρτη άφθονη, επιφανειακή κεραμική κλασικών χρόνων, κυρίως του 4ου, αλλά και του 3ου αι. π.Χ.⁷. Στο κέντρο μάλιστα του αγρού Αβράμογλου από παλιά

5. Ό.π. 46 κ.ε. της ίδιας, Ανασκαφές στα Αρχαία Άβδηρα, *AEMΘ* 1, 1987, 407 κ.ε.

6. Στο Σχ. 1 η θέση των δύο αγρών δηλώνεται με δύο κύκλους και βέλος.

7. Βλ. Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη, ΠΑΕ 1982, 5.

Σχ. 2. Οι αγροί κληρονόμων Αβράμογλου (αρ. 58) και Κ. Κιοσσέ (αρ. 46) της περιοχής «Βάλτα Ζαμπάκη» όπου διενεργήθηκε η δοκιμαστική ανασκαφική έρευνα.

είχε διαπιστωθεί ένα επίμηκες έξαρμα της επιφάνειας του αγρού, που έμεινε ακαλλιέργητο επειδή παρουσιάζεται σ' αυτή την έκταση μια μεγάλη συγκέντρωση λίθων — προφανώς τα ερείπια ενός αρχαίου κτίσματος που πρέπει να ανήκει στην οικοδομική φάση του 4ου-3ου αι. π.Χ. (Εικ. 2 και Σχ. 2, όπου δηλώνεται με διαγράμμιση).

Στους δύο αγρούς Αβράμογλου και Κιοσσέ έγιναν συνολικά 23 δοκιμαστικές τομές διαστάσεων 2×2 μ.: τέσσερις απ' αυτές επεκτάθηκαν κατά άλλα 2 μ. και μία κατά άλλα 4 μ. (Σχ. 2). Ο μεγάλος αριθμός των τομών είναι αποτέλεσμα της πολύ μικρής επίχωσης στην μεγαλύτερη έκταση κυρίως του αγρού Αβράμογλου. Σε πολλές τομές κάτω από το στρώμα καλλιέργειας αποκαλύφτηκε ο φυσικός, εύθριπτος βράχος που φαίνεται ότι ήταν ορατός στην αρχαιότητα σε πολλά σημεία. Στις περισσότερες περιπτώσεις η επίχωση δεν ξεπερνούσε τα 0,50, 0,60 ή 0,70 μ., μη δίνοντας πληροφορίες για τις φάσεις πριν από αυτήν του 4ου αι. π.Χ.. Αυτής της τελευταίας φάσης αποκαλύφτηκαν μερικά οικοδομικά λείψανα. Αντίθετα σε τέσσερις από τις τομές η επίχωση πάχους μέχρι και 2 μ., μας έδωσε τη δυνατότητα να κάνουμε περισσότερες στρωματογραφικές παρατηρήσεις.

Αναλυτικότερα τώρα στην τομή ΙΑ, στο νότιο τμήμα του αγρού Αβράμογλου, αποκαλύφτηκε σε βάθος 0,27 μ. από την επιφάνεια του αγρού τμήμα θεμελίου τοίχου

από αδρολαξευμένους πωρόλιθους (Εικ. 3). Έχει κατεύθυνση από ΝΔ προς ΒΑ και αποκαλύφτηκε σε μήκος 3,45 μ. Το μεγαλύτερο πλάτος του είναι 0,57 μ. Στην επίχωσή του, εκτός της άλλης κεραμικής, βρέθηκαν έμβολα οξυπύθμενων αμφορέων του 4ου-3ου αι. π.Χ. που το χρονολογούν σ' αυτήν την εποχή.

Ένα άλλο μικρό τμήμα καταστρεμμένου τοίχου (μήκους 0,87 μ.) αποκαλύφτηκε σε μικρό βάθος επίσης από την επιφάνεια του αγρού στην τομή Η, πολύ κοντά στη ΝΑ γωνία του ακαλλιέργητου εξάρματος γης στο κέντρο του αγρού Αβράμογλου. Από τις δύο πλευρές του αργολιθοδομημένου αυτού τοίχου ή, πιθανότερα, θεμελίου (εδράζεται επάνω στο φυσικό βράχο), διαπιστώθηκε ένα στρώμα καταστροφής πάχους 0,20 μ. αποτελούμενο από θραύσματα κορινθιακών κεράμων στέγης και όστρακα μελαμβαφών και αβαφών αγγείων, καθώς και ταινιωτών, ιωνικών κυλίκων.

Στη ΒΑ γωνία του εξάρματος γης του ίδιου αγρού δίπλα σε δύο κάθετα, αλλά μη επαπτόμενα μεταξύ τους τμήματα τοίχων στην τομή ΙΓ (βλ. Σχ. 2) αποκαλύφθηκαν υπολείμματα από ένα πλακόστρωτο (Εικ. 4). Το μικρό βάθος (μόλις 0,40 μ.) από την επιφάνεια του αγρού επέτρεψε άνετα στα μηχανήματα καλλιέργειας να ξηλώσουν αρκετές από τις μεγάλες πλάκες του —μερικές βρέθηκαν ριγμένες στην ακαλλιέργητη έκταση του αγρού, πολύ κοντά στο σημείο από το οποίο αφαιρέθηκαν. Μέρος ενός άλλου δαπέδου αποκαλύφτηκε στην τομή ΚΓ σε βάθος 0,56 μ. από την επιφάνεια του αγρού Κιοσσέ, δίπλα στα όριά του με τον αγρό Αβράμογλου (Σχ. 2, Εικ. 5). Αποτελείται κυρίως από μικρές, πυκνά τοποθετημένες πέτρες (ένα είδος λιθόστρωτου δηλαδή) που διακόπτεται σε μερικά σημεία από μικρά και αρκετά μεγάλα ασύμμετρου περιγράμματος κομμάτια ασβεστοκονίας, που περιέχει λεπτό αμμοχάλικο. Η επάνω επιφάνεια των κομματιών αυτών είναι επίπεδη. Φαίνεται όμως ότι προέρχονται από άλλο προγενέστερο δάπεδο από ασβεστοκονία με ενιαία επιφάνεια. Σπαράγματα όμοιου δαπέδου —μάλιστα με κόκκινο χρώμα μέσα στην ασβεστοκονία— βρέθηκαν και σε άλλες δύο τομές (Θ και ΙΒ) στα ανατολικά και σε επαφή με το έξαρμα που σχηματίζει ο σωρός των ερειπίων του κτιρίου στο κέντρο του αγρού (βλ. Σχ. 2), πιθανόν αυτού του κτιρίου στο οποίο ήταν σε πρώτη χρήση το δάπεδο ή τα δάπεδα από ασβεστοκονία. Θα πρέπει, λοιπόν το δάπεδο που αποκαλύφτηκε στη συγκεκριμένη τομή (και το οποίο συνεχίζεται έξω από τα όρια της τομής) να ανήκει ίσως στην πιο τελευταία κτιριακή φάση της πόλης στην περιοχή του βόρειου περιβόλου —δεν έχουμε, όμως, μέχρι στιγμής ακριβέστερα χρονολογικά στοιχεία.

Στο μικρό πρανές που δημιουργείται κατά μήκος της βόρειας πλευράς του εξάρματος του εδάφους στο κέντρο του αγρού Αβράμογλου, διενεργήσαμε μία δοκιμαστική τομή, την ΙΗ, διαστάσεων 2×6 μ.⁸ Επιφανειακά διαπιστώσαμε ένα παχύ στρώμα επίχωσης που περιείχε άφθονο οικοδομικό υλικό (πέτρες και πολλά θραύσματα κεράμων στέγης σικελικού τύπου) και όπου αρκετά έντονα ίχνη φωτιάς είναι ενδεικτικά για τον τρόπο καταστροφής του κτιρίου. Κάτω από το στρώμα αυτό

8. Η περιορισμένη χρηματοδότηση των ανασκαφών στα 'Αβδηρα δεν επέτρεπε για φέτος τουλάχιστον τη διερεύνηση και την αποκάλυψη σε έκταση των ερειπίων που σχηματίζουν το έξαρμα αυτό.

αποκαλύφθηκαν υπολείμματα από την πλευρική όψη του τοίχου: σώζεται ένας λαξευμένος, πώρινος γωνιόλιθος τοιχοβάτη που βαίνει σε ένα είδος ευθυντηρίας από αδροδουλεμένες πέτρες (Εικ. 6). Από τα επάνω στρώματα της επίχωσης αυτού του τοίχου προέρχονται έμβολα οξυπύθμενων αμφορέων του 4ου αι. π.Χ., θραύσμα από τη λεκάνη πήλινου λουτηρίου ή ίσως τραπεζιού (Εικ. 7) με διακόσμηση «εμπαιστού» ιωνικού κυματίου κλασικών χρόνων⁹ και ένα θραύσμα πήλινου ανάγλυφου με παράσταση γρύπα. Βαθύτερα η επίχωση ήταν ελαφρά διαταραγμένη έτσι, ώστε μαζί με τη μελαμβαφή κεραμική κλασικής εποχής βρέθηκαν και λιγοστά όστρακα πρώιμων αρχαϊκών αγγείων (όπως αυτό από κύλικα τύπου bird-style, Εικ. 8 αριστερά). Κοντά, όμως, στο σταθερό έδαφος, στο επίπεδο δηλαδή που εδράζεται η ευθυντηρία του τοίχου, η επίχωση ήταν μάλλον αδιατάρακτη και έδωσε, εκτός από κοινή κεραμική, και μερικά δείγματα γραπτών ταινιωτών κυλίκων των πρώιμων αρχαϊκών χρόνων (Εικ. 8). Με τα δεδομένα αυτά, δεν αποκλείεται η κατασκευή που χρησιμοποιήθηκε σαν ευθυντηρία του τοίχου της οικοδομικής φάσης της κλασικής εποχής να ανήκει σε μία πρώιμη αρχαϊκή οικοδομική φάση (του δεύτερου μισού του 7ου αι. π.Χ.).

Περισσότερα στοιχεία για τη διερεύνηση της στρωματογραφίας έδωσαν οι τομές όπου υπήρχε μεγάλη επίχωση (1,50-2 μ.). Αν και δεν αποκαλύφθηκαν οικοδομικά κατάλοιπα σ' αυτές, ωστόσο η πρώιμη αρχαϊκή φάση επιβεβαιώθηκε από την κεραμική που συγκεντρώθηκε από τα κατώτερα στρώματα της επίχωσης με την αμμουδερή σύσταση του χώματος. Δεν παρουσιάζεται, όμως, αμιγής, αλλά ελαφρά διαταραγμένη από τις νεότερες φάσεις: έτσι, στα κατώτερα στρώματα της τομής ΙΔ, για παράδειγμα, συνυπάρχει κεραμική του τέλους του 7ου αι. π.Χ. με μελανόμορφη κεραμική του δεύτερου μισού του 6ου αι. π.Χ. (Εικ. 9, 10). Η εικόνα της διατάραξης δίνεται σαφέστερα στην τομή ΚΒ: το πάχος $\pm 0,40$ μ. πρώιμο αρχαϊκό στρώμα (απ' όπου συγκεντρώθηκαν όστρακα ιωνικών, ταινιωτών κυλίκων και τύπου bird-style, καθώς και τμήμα αμφορέα με γραπτή, ταινιωτή διακόσμηση), διαταράχθηκε στα κλασικά χρόνια εξαιτίας της κατασκευής ενός λάκκου που χρησιμοποιήθηκε για την αποθήκευση αμφορέων. Ο πυθμένας του λάκκου βρισκόταν μόλις 0,10 μ. επάνω από το σταθερό έδαφος. Οι περισσότεροι αμφορείς ήταν οξυπύθμενοι, του 4ου αι. π.Χ.: μερικοί σώθηκαν ακέραιοι (Εικ. 11).

Αξιόλογο ήταν το εύρημα της τομής ΙΕ, όπου αποκαλύφθηκε σε βάθος 0,50 μ. μέρος ενός αποθέτη που χρησιμοποιήθηκε κυρίως κατά τη διάρκεια του 4ου αι. π.Χ., αλλά και αργότερα μέσα στον 3ο αι. π.Χ. Ο αποθέτης ήταν κυκλικός, λαξευμένος στο φυσικό βράχο, με προσθήκη ενός κτιστού, καμπύλου τοιχίου στη μία πλευρά του στομίου του (λίγο πιο έξω από το περιχείλωμα), πιθανόν για να συμπληρωθεί σε ύψος το κενό που δημιούργησε το χαμήλωμα της επιφάνειας του βράχου σε κάποια σημεία. Το βάθος του λαξεύματος στο βράχο ήταν 0,80 μ., ενώ το ολικό βάθος του αποθέτη, μαζί με το τοίχιο, ήταν 1,50 μ. Η διάμετρος στο στόμιο του λαξεύματος

9. Για τη χρήση και τη διακόσμηση παρόμοιων αντικειμένων από το χώρο της Θράκης βλ. Γ. Μπακαλάκη, Προανασκαφικές έρευνες στη Θράκη (1958) 75 κ.ε., εικ. 17, πίν. 15, του ίδιου, Ανασκαφή Στρώμης (1967) 117-127, εικ. 46, 1-2, πίν. 71, 1-2.

ήταν 1,60 μ. ενώ στον επίπεδο πυθμένα του 1,45 μ. (Εικ. 12).

Από το εσωτερικό του αποθέτη συγκεντρώθηκε μια σειρά από θραύσματα πήλινων ειδωλίων 4ου και 3ου αι. π.Χ. (Εικ. 13), δύο συνανήκοντα θραύσματα από το κάτω μέρος πήλινου «υποστατού» λουτηρίου (Εικ. 14)¹⁰, καθώς και θραύσμα από το περιχειλίσμα πίθου (και τα δύο με εμπίστες διακοσμήσεις ιωνικών κυματίων και αστραγάλων), τμήμα πήλινης λεκάνης, θραύσματα δύο οινοχοών με μελανόμορφες, καρικατουρίστικες παραστάσεις και θραύσμα μικρού λαγήνου, μελαμβαφή φιαλίδια και τμήμα αμφορίσκου με ταινιωτή διακόσμηση, θραύσμα πήλινου ομοιώματος καρπού. Από την επίχωση επάνω από το στόμιο του αποθέτη προέρχεται ένας πήλινος αεραγωγός. Τέλος, από το εσωτερικό του αποθέτη προέρχονται μερικά χάλκινα νομίσματα του 4ου και των αρχών του 3ου αι. π.Χ.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι, μετά τη φετινή δοκιμαστική έρευνα στην περιοχή που βρίσκεται στο εσωτερικό του βόρειου περιβόλου της αρχαίας πόλης των Αβδήρων, επιβεβαιώθηκε και αποδείχτηκε σωστή η αρχική υπόθεση εργασίας για την τοποθέτηση του οικισμού των Κλαζομενίων στην περιοχή του βόρειου περιβόλου. Ο καθορισμός της έκτασης και των ορίων του οικισμού του 7ου αι. π.Χ. είναι, βέβαια, θέμα επίμονης, μελλοντικής έρευνας εφόσον, όπως είδαμε, υπάρχει αρκετά έντονη διατάραξη των στρωμάτων αυτής της αρχαιότερης φάσης από τις νεότερες. Ωστόσο, το ερώτημα αν οι Κλαζομενίοι έμειναν ή όχι στα 'Αβδηρα κατά τη διάρκεια του πρώτου μισού του 6ου αι. π.Χ., δεν πήρε ακόμη την απάντησή του, εφόσον από μία πρώτη εξέταση της λιγοστής αρχαϊκής κεραμικής της φετινής ανασκαφής δεν αναγνωρίστηκαν όστρακα αυτής της περιόδου. Ίσως η προσεκτικότερη μελέτη της κεραμικής να δώσει περισσότερες πληροφορίες. Έγινε, εν τούτοις, γνωστή η έκταση του οικισμού των Τηίων από τα μέσα του 6ου αι. και μετά, μέχρι και το σημείο αυτό της περιοχής που ορίζεται από το βόρειο περίβολο, ενώ παράλληλα επιβεβαιώθηκε ακόμη μία φορά η επέκταση της πόλης κατά τη διάρκεια του 4ου αι. π.Χ. έξω από τα όρια του νότιου, κλασικού περιβόλου.

Κομοτηνή,
Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων

Ευδοκία Σκαρλατίδου

10. Για υποστατά αυτού του τύπου βλ. W. Deonna, *Le mobilier Délien*, Délos XVIII, 49, πίν. 149 (μαρμάρινο)· επίσης D. M. Robinson, *Domestic and Public Architecture, Excavations at Olynthus XII* (1946) 218, 223, πίν. 191, 2 (πήλινο, αλλά χωρίς διακόσμηση).

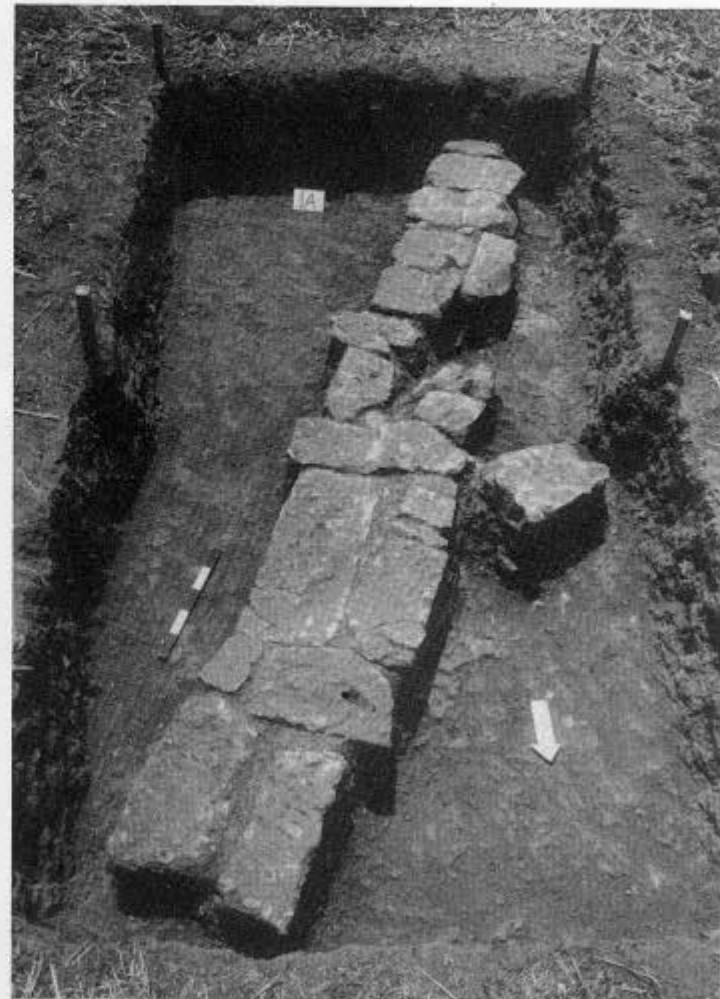
TRIAL EXCAVATION TRENCH AT ABDERA

by E. SKARLATIDOU

The excavation of Abdera aimed at the research of the early Archaic Clazomenian colony: its location, size and period of habitation. The research was carried out in the area of the northern wall of the city, called «Valta Zabake», because the excavational data suggested the existence of the earlier city.

Thus, in 1988 a stratigraphic trial trench was carried out in the Avramoglou field and its adjacent property due to the collection of pottery of the second half of the 7th century from the surface of the ground. 23 small trenches were carried out which yielded that the fill was thin. Architectural remains of the 4th-3rd century B.C. were partially discovered (parts of walls and floors as well as a circular deposit-pit and another pit used for the storage of pointed amphorae cut into the rock. Pottery of the second half of the 6th and early 7th century was found in deep layers with thick fill (1.5-2 m.). A trench at the northern slope of the oblong raised platform which occupies the centre of Avramoglou field, probably created by the ruins of an ancient edifice, yielded evidence for an architectural phase of the late 7th century B.C. The 4th century phase was followed by an early Archaic phase as it is evidenced by the pottery found at the special top course of the foundation used as a leveling course of a destroyed wall of this building.

Thus, the evidence of the trial trench attested the assumption for the location of the Clazomenian colony at «Valta Zabake».

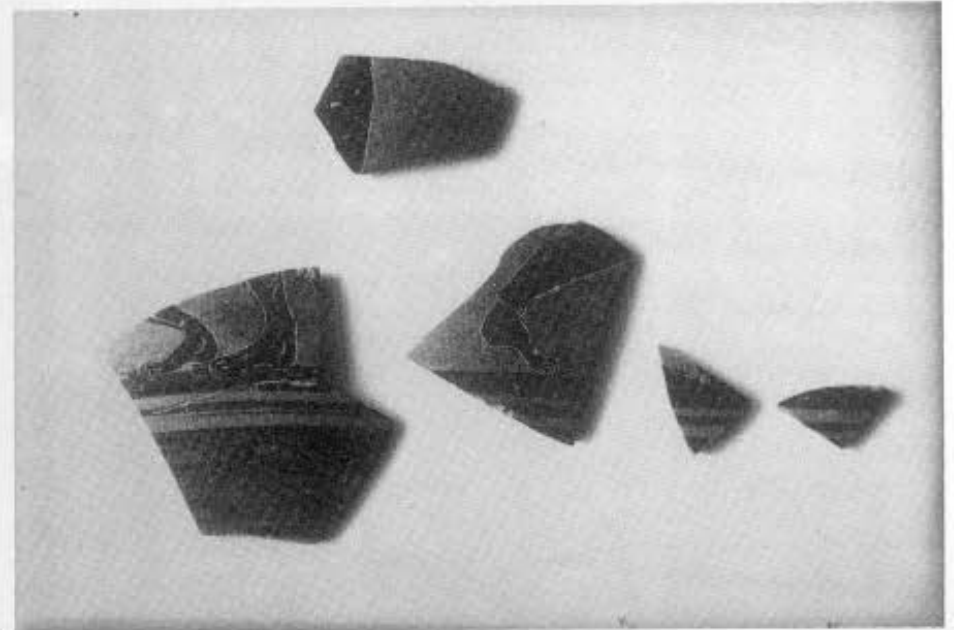
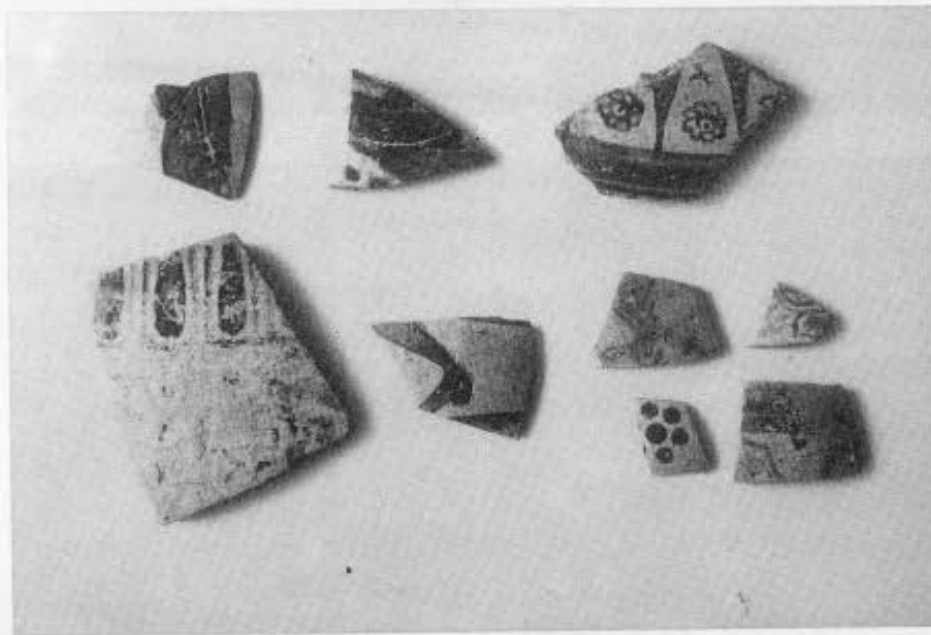
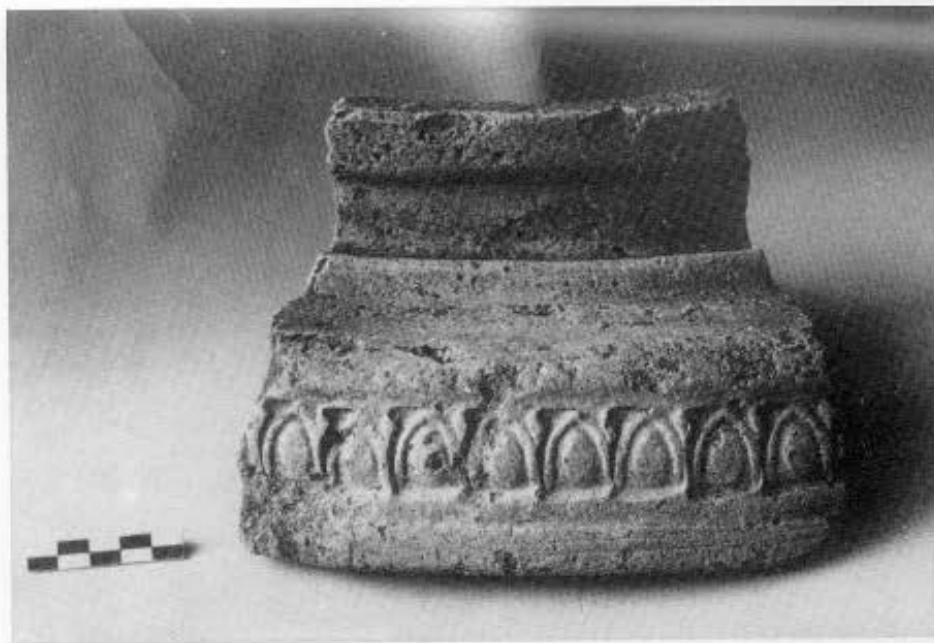

1. Ἄβδηρα. Θραύσματα αγγείων με εγχάρακτη και γραπτή διακόσμηση. 2. Ο αγρός Αβράμογλου από Β. 3. Τμήμα θεμελίου τοίχου στην τομή ΙΑ.

4. Τμήματα τόχων και υπολείμματα πλακόστρωτου στην τομή ΙΓ. 5. Τμήμα λιθόστρωτου δαπέδου στην τομή ΚΓ.

7. Θραύσμα πήλινου λουτηρίου από την τομή ΙΗ. 8. 'Οστρακα πρώιμων αρχαϊκών κυλίκων τύπου bird style και ταινιωτών από την τομή ΙΗ. 9. 'Οστρακα γραπτών αγγείων πρώιμων και ύστερων αρχαϊκών χρόνων από την τομή ΙΔ. 10. Θραύσματα μελανόμορφου αγγείου του δεύτερου μισού του βου αι. π.Χ. από την τομή ΙΔ.

11. Λάκιος αποθήκευσης αμφορέων στην τομή KB. 12. Τομή IE: τμήμα αποθέτη λαξευμένου στο βράχο. 13. Θραύσματα πήλινων ειδωλίων από τον αποθέτη της τομής IE. 14. Τμήμα από το κάτω μέρος πήλινου υποστατού λουτηρίου από τον αποθέτη της τομής IE.